

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 9 listopada 2020 r.

Pozycja 364

POSTANOWIENIE

z dnia 3 września 2020 r.

Sygn. akt Ts 26/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Zbigniew Jędrzejewski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej N.W. o zbadanie zgodności:

art. 632 pkt 2 w związku z art. 616 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1987, ze zm.) w związku z § 15 ust. 2 w związku z § 11 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800, ze zm.) w zakresie, w jakim „ograniczają możliwość przyznania osobie, wobec której umorzono postępowanie karne, zwrot poniesionych kosztów wynagrodzenia obrońcy jedynie do wysokości stawki minimalnej” z art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 42 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 3 lutego 2020 r. (data nadania) N.W. (dalej: skarżący), reprezentowany przez adwokata ustanowionego pełnomocnikiem z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Postanowieniem z 26 czerwca 2019 r. (sygn. akt [...]) umorzono wobec skarżącego, podejrzanego o popełnienie czynów z art. 246 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1950) śledztwo, uznając, iż nie popełnił on zarzucanego mu przestępstwa.

Wnioskiem z 28 sierpnia 2019 r. (data pisma) skarżący wniósł o przyznanie od Skarbu Państwa na jego rzecz kwoty w wysokości 3600 zł tytułem zwrotu kosztów obrony w wyżej wymienionej sprawie karnej, zakończonej postanowieniem o umorzeniu postępowania przygotowawczego w fazie *in personam*.

Postanowieniem z 13 września 2019 r. (sygn. akt [...]) Prokurator Prokuratury Okręgowej w P. odmówił uwzględnienia wniosku skarżącego o przyznanie zwrotu kosztów obrony.

Od wymienionego postanowienia skarżący złożył zażalenie do Sądu Rejonowego w S., który postanowieniem z 17 grudnia 2019 r. (sygn. akt [...]) zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że zasądził od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwotę w wysokości 600 zł tytułem zwrotu kosztów obrony. Uzasadniając podjęte stanowisko wskazał, że „[w] związku z umorzeniem śledztwa przeciwko podejrzanemu z uwagi na stwierdzenie, iż go nie popełnił, zgodnie z art. 632 pkt 2 k.p.k. koszty postępowania, w tym z tytułu ustanowienia kosztów obrońcy, winien ponieść Skarb Państwa”. Podkreślił jednocześnie, iż „opłatę w sprawach niewymagających przeprowadzania rozprawy ustala się w wysokości równej stawce minimalnej. Sprawa zaś, która zakończyła się umorzeniem postępowania na etapie postępowania przygotowawczego, należy do kategorii [tych] spraw” (postanowienie, s. 2).

Zaskarżone przepisy, zdaniem skarżącego, naruszają zasadę demokratycznego państwa prawnego – w tym zasadę sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji), zasadę równości wobec prawa (art. 32 ust. 1 Konstytucji) oraz prawo do obrony (art. 42 ust. 2 Konstytucji). W ocenie skarżącego „osoba, wobec której umorzono postępowanie karne, a która poniosła koszty swej obrony w wysokości wyższej niż stawka minimalna, w myśl zaskarżonych przepisów nie otrzymuje pełnego zwrotu poniesionych kosztów obrony, co prowadzi do swoistego finansowego «ukarania» osób niewinnych i musi być uznane za sprzeczne z elementarnym poczuciem sprawiedliwości, a zatem za godzące – w tym aspekcie – w art. 2 Konstytucji RP. Jednocześnie zaskarżone przepisy prowadzą do nieuzasadnionego nierównego traktowania osób o tożsamym statusie procesowym, co narusza wynikającą z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP zasadę równości, ponieważ wyłącznie osoby, wobec których umorzono postępowanie karne, a których koszty ustanowienia obrońcy były niższe lub równe wysokości stawek minimalnych, mogą otrzymać zwrot tych kosztów w całości. Nadto przepisy te naruszają wynikającą z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP zasadę równości między osobami, wobec których postępowanie zostało umorzone na etapie śledztwa, a osobami, wobec których postępowanie zostało umorzone po przeprowadzeniu rozprawy. Te drugie mogą liczyć na zwrot kosztów obrony w wysokości 6-krotności stawki minimalnej” (skarga, s. 5).

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 22 kwietnia 2020 r. skarżącego wezwano do usunięcia braków formalnych wniesionej skargi przez: 1) doręczenie oryginału lub poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii pełnomocnictwa szczególnego, upoważniającego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej oraz reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, z dokładnym wskazaniem sprawy, do której zostało udzielone wraz z czterema kopiami; 2) prawidłowe wskazanie aktu normatywnego, którego przepisom, wymienionym w *petitum* skargi (tj. art. 632 pkt 2 w związku z art. 616 § 1 pkt 2), skarżący zarzuca niezgodność z Konstytucją, wraz z podaniem właściwych pozycji Dziennika Ustaw. Pismem z 4 maja 2020 r. (data nadania) skarżący usunął braki formalne skargi w ustawowym terminie.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu

skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona wymagania przewidziane w ustawie oraz nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK.

Trybunał zwraca uwagę, że z uzasadnienia skargi konstytucyjnej i pisma procesowego usuwającego jej braki wynika, że kwestionowane przez skarżącego przepisy naruszają zasadę demokratycznego państwa prawnego – w tym zasadę sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji), zasadę równości wobec prawa (art. 32 ust. 1 Konstytucji) oraz prawo do obrony (art. 42 ust. 2 Konstytucji). Na skargę konstytucyjną – jak zauważa Trybunał – składa się cała wyrażająca ją treść, a w *petitum* skargi następuje jedynie usystematyzowanie wątpliwości oraz wskazanie kluczowych w tym względzie wzorców kontroli (zob. wyroki TK z: 8 lipca 2002 r., sygn. SK 41/01, OTK ZU nr 4/A/2002, poz. 51; 24 lutego 2009 r., sygn. SK 34/07, OTK ZU nr 2/A/2009, poz. 10).

W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna spełnia przesłanki przekazania jej do merytorycznego rozpoznania, albowiem:

1) skargę sporządził adwokat, który przedłożył pełnomocnictwo szczególne do sporządzenia i wniesienia tego środka prawnego, a także do reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem;

2) skarżący wyczerpał przysługującą mu drogę prawną, ponieważ od wyroku Sądu Rejonowego w S. z 17 grudnia 2019 r. (sygn. akt [...]) nie przysługuje żaden zwykły środek zaskarżenia;

3) dochowany został przewidziany w art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK trzymiesięczny termin wniesienia skargi, gdyż ostateczne rozstrzygnięcie, w rozumieniu art. 79 Konstytucji, zostało doręczone pełnomocnikowi skarżącego 9 stycznia 2020 r., a skarga konstytucyjna została wniesiona do Trybunału Konstytucyjnego 3 lutego 2020 r. (data nadania);

4) prawidłowo określony został przedmiot kontroli, tj. art. 632 pkt 2 w związku z art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. w związku z § 15 ust. 2 w związku z § 11 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w zakresie, w jakim „ograniczają możliwość przyznania osobie, wobec której umorzono postępowanie karne, zwrot poniesionych kosztów wynagrodzenia obrońcy jedynie do wysokości stawki minimalnej”;

5) zakwestionowanym w skardze przepisom zarzucono naruszenie zasady demokratycznego państwa prawnego – w tym zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji), zasady równości wobec prawa (art. 32 ust. 1 Konstytucji) oraz prawa do obrony (art. 42 ust. 2 Konstytucji) w kontekście praw procesowych skarżącego;

6) skarżący prawidłowo wskazał, w jaki sposób – jego zdaniem – zakwestionowane w skardze przepisy naruszają powyższe prawa.

W związku z powyższym i zważywszy na to, że sformułowane przez skarżącego zarzuty nie są oczywiście bezzasadne (art. 61 ust. 4 pkt. 3 u.o.t.p. TK), Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p. TK – postanowił nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.